

۵۹۰۳

۷۰۰

۱

۵۵۲

ن ۷۰۰

سیری در اسرار فرشتگان

با رویکردی قرآنی و عرفانی

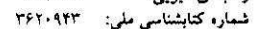
محمدزمان رستمی

طاهره آل‌بویه

www.ketab.ir

پژوهشگاه علوم و فرهنگ اسلامی

فهرست

۳۱		سخنی با خواننده
۳۳		پیشگفتار

مقدمه: کلیات

۴۱		چیستی مسئله
۴۱		قلمرو مسئله
۴۲		اهمیت و ضرورت تحقیق
۴۴		پیشینه موضوع
۴۵		تاریخچه تحقیق
۴۶		تاریخچه اجمالی درباره اعتقاد به فرشتگان
۴۷		واژه‌شناسی
۴۸		روش تحقیق
۴۸		پرسش‌ها
۴۸		فرضیه‌ها

فصل اول: ماهیت فرشتگان

۵۱		وجودات کمالی
----	-------	--------------

۵۲	وجودات دارای مراتب بی شمار
۵۳	فرشتگان، هر یک تنزل یافته دیگری
۵۴	وجودات غیر مادی
۵۴	وجودات دارای مقام معلوم
۵۵	معنای مقام معلوم
۵۵	نظریه رایج درباره ثبات مقام فرشتگان
۵۶	تغییر نظام خلقت با افزایش کمالات فرشتگان
۵۶	برخی دیدگاه‌ها درباره مقام معلوم فرشتگان
۵۶	دیدگاه ملاصدرا درباره مقام معلوم فرشتگان
۵۸	دیدگاه طبرسی درباره مقام معلوم فرشتگان
۵۸	دیدگاه علامه طباطبایی درباره مقام معلوم فرشتگان
۵۹	دیدگاه بانو امین درباره مقام معلوم فرشتگان
۵۹	دیدگاه مفسران اهل سنت درباره مقام معلوم فرشتگان
۶۰	وجودات تدبیرکننده
۶۱	وجودات واسطه خلق
۶۱	وجودات واسطه اعطای کمالات
۶۲	وجودات مأمور
۶۲	امر به فرشتگان، تکوینی یا تشریعی
۶۲	دیدگاه علامه درباره تکوینی بودن امر خدا به فرشتگان
۶۳	دیدگاه شهید مطهری درباره تکوینی بودن اطاعت فرشتگان
۶۳	امر با واسطه یا بی واسطه به فرشتگان
۶۴	وجودات فاقد امکان تمرد
۶۴	امکان تمرد فرشتگان زمینی از نظر شهید مطهری

۶۵	وجودات مجبول
۶۶	وجودات دارای رسالت
۶۶	انتخاب برخی از فرشتگان به عنوان رسول
۶۷	انتخاب همه فرشتگان به عنوان رسول
۶۸	روش جمع دو دیدگاه مزبور
۶۹	دیدگاه فخر رازی درباره جمع بین دو دیدگاه
۶۹	انواع رسالت فرشتگان
۷۰	وجودات دارای عروج
۷۰	ماهیت عروج فرشتگان
۷۱	ماهیت عروج از نظر علامه
۷۱	عروج فرشتگان در قیامت
۷۲	عروج فرشتگان همراه با روح
۷۳	وجودات مرگ پذیر

فصل دوم: صفات فرشتگان

۷۵	فرمایش حضرت امیر علیه السلام درباره خلقت و صفات فرشتگان
۷۷	بال فرشتگان
۷۷	تعداد بال های فرشتگان
۷۷	غیر مادی بودن بال های فرشتگان
۷۸	دیدگاه امام خمینی درباره مادی بودن بال فرشتگان
۷۸	برخی دیدگاه ها درباره معنای بال
۷۹	بال به معنای میزان قدرت و کارایی
۷۹	بال به معنای میزان تأثیر در ملکوت آسمان و زمین

- ۸۰..... بال نشانه قدرت انتقال و انجام فعل
- ۸۰..... بال نشانه سرعت فرشتگان در انجام اوامر الهی
- ۸۱..... بال نشانه تفاوت مراتب فرشتگان
- ۸۱..... بال نشانه تفاوت عوالم فرشتگان
- ۸۱..... باز شدن بال فرشتگان برای طالب علم
- ۸۲..... کثرت فرشتگان
- ۸۵..... عبادت فرشتگان
- ۸۶..... معنای سجده و رکوع فرشتگان
- ۸۷..... علت عدم خستگی فرشتگان از عبادت
- ۸۷..... عینیت تسبیح و وظایف فرشتگان آنان
- ۸۷..... امکان ادراک تسبیح فرشتگان
- ۸۸..... مراتب ذکر و تسبیح فرشتگان (از دیدگاه علامه حسن زاده)
- ۸۹..... خوف فرشتگان
- ۸۹..... علت خوف فرشتگان
- ۹۱..... تأثیر خوف فرشتگان بر تدبیر امور خلقت
- ۹۱..... تسبیح ناشی از خوف
- ۹۲..... تفاوت خوف انسان‌های عادی و خوف اولیا
- ۹۳..... خوف اولیا تنزل یافته خوف فرشتگان
- ۹۳..... خشیت فرشتگان
- ۹۴..... موارد و معانی مختلف خشیت در قرآن
- ۹۶..... نظر ابن عربی درباره خشیت
- ۹۶..... مراتب خشیت
- ۹۷..... برتری فرشتگان بر انسان

۹۷	نظریه برتری انسان بر همه فرشتگان به جز مهیمین
۹۸	دیدگاه ابن عربی
۹۹	دیدگاه قیصری
۹۹	دیدگاه ملاصدرا
۱۰۰	نظریه برتری انسان بر همه فرشتگان
۱۰۰	دیدگاه علامه حسن زاده
۱۰۳	دیدگاه آیت الله مکارم شیرازی
۱۰۴	دیدگاه بلاغی
۱۰۵	نظریه برتری ربوبان و امامان بر فرشتگان
۱۰۶	نظریه برتری جنس فرشتگان بر جنس بنی آدم
۱۰۷	نظریه وجود سلسله مراتب میان انسان ها و فرشتگان
۱۰۷	مجادله فرشتگان
۱۰۹	برسش هایی درباره مجادله فرشتگان
۱۱۰	فرضیه اصلی درباره مجادله فرشتگان
۱۱۳	کتمان فرشتگان
۱۱۳	امر مکتوم نزد فرشتگان
۱۱۴	کتمان تمامی فرشتگان یا برخی از آنان
۱۱۵	کتمان، از لحظه خلقت
۱۱۵	کتمان فرشتگان یا ابلیس
۱۱۶	علم فرشتگان به افعال بشر و حفظ و نگارش آن
۱۱۸	منظور از نوشتن اعمال
۱۱۸	نگارش گفتار
۱۱۹	تفاوت میان حفظ اعمال و نگارش آنها

- ۱۱۹..... حفظ و نگارش اعمال، نشانه تأثیر آن بر خلقت
- ۱۲۰..... علت توصیف این فرشتگان به کرامت
- ۱۲۰..... کریم بودن نگارندگان اعمال
- ۱۲۱..... تعداد نگارندگان اعمال
- ۱۲۲..... منظور از نگارندگان راست و چپ
- ۱۲۲..... صعود و نزول فرشتگان اعمال
- ۱۲۳..... نظم فرشتگان در تدبیر امور عالم
- ۱۲۳..... نظم فرشتگان در سوره نازعات
- ۱۲۴..... نظم فرشتگان در سوره مرسلات
- ۱۲۵..... صف بستن فرشتگان
- ۱۲۷..... سخنی از امیرالمؤمنین درباره صف کشیدن فرشتگان
- ۱۲۸..... سخنی از رسول اکرم درباره صف کشیدن فرشتگان
- ۱۲۸..... ماهیت صف کشیدن فرشتگان
- ۱۲۹..... بی نیازی فرشتگان از نیازهای بشری
- ۱۲۹..... تجرد فرشتگان
- ۱۳۰..... دیدگاه امام خمینی درباره تجرد فرشتگان
- ۱۳۱..... عروج فرشتگان در قیامت
- ۱۳۲..... فرمایش حضرت امیر علیه السلام درباره عروج فرشتگان
- ۱۳۳..... دیدگاه علامه درباره عروج فرشتگان
- ۱۳۵..... عروج فرشتگان به معنای افزایش قرب و دریافت فرمان
- ۱۳۶..... عروج فرشتگان به معنای بالا بردن اعمال انسان ها
- ۱۳۶..... عروج برای برخی از فرشتگان
- ۱۳۶..... دیدگاه ابن عربی درباره عروج فرشتگان

فصل سوم: اقسام فرشتگان

۱۳۹	اقسام فرشتگان در دعای امام سجاد
۱۴۵	تبيين ملاصدرا از دعای امام سجاد
۱۴۵	۱. فرشتگان مقرب
۱۴۵	۲. ارواح مهيمه
۱۴۶	۳. فرشتگان موکل بر اجرام آسمانی
۱۴۶	۴. فرشتگان عقلی
۱۴۷	۵. فرشتگان رمی
۱۴۷	هم جنس بودن هر فرشته با نوع آفرينش
۱۴۸	مراتب فرشتگان از دیدگاه عبدالرحمان جامی
۱۴۸	الف) کرویيان
۱۴۸	۱. فرشتگان مهيمه
۱۴۹	۲. فرشتگان حجاب
۱۵۰	ب) روحانيان
۱۵۰	۱. اهل ملکوت اعلى
۱۵۰	۲. اهل ملکوت اسفل
۱۵۱	مراتب فرشتگان از دیدگاه ابن عربی
۱۵۱	۱. فرشتگان مهيمه
۱۵۲	۲. نون
۱۵۲	۳. قلم
۱۵۳	۴. لوح
۱۵۵	اقسام فرشتگان از نظر امام خمینی

- الف) فرشتگان غیر متصرف در عالم اجسام ۱۵۵
۱. فرشتگان مهیمه ۱۵۵
۲. اهل جبروت ۱۵۶
- ب) فرشتگان موکل بر موجودات جسمانی ۱۵۷
- آشنایی تفصیلی با دسته‌های فرشتگان ۱۵۷
- فرشتگان مهیمه ۱۵۷
- اسم جمال و جلال، منشأ هیمنان فرشتگان مهیمین ۱۵۸
- فرشتگان مهیمین در قرآن ۱۵۹
- ناسازگاری آیه سریفه با عدم سجده مهیمین ۱۶۱
- برتری مهیمین بر انسان در نگاه ملاصدرا ۱۶۲
- برتری مهیمین بر انسان از دیدگاه ابن عربی ۱۶۳
- نون ۱۶۳
- «نون»، انتقال دهنده علوم به «قلم» ۱۶۴
- «نون» نهی در بهشت ۱۶۴
- نون دوات قلم ۱۶۵
- مراتب نون ۱۶۵
- چگونگی ارتباط با نون ۱۶۷
- قلم یا عقل اول ۱۶۷
- دیدگاه قونوی درباره قلم ۱۶۷
- قلم اولین مخلوق از صفت قدرت ۱۶۷
- قلم همان عقل اول ۱۶۸
- قلم اولین سبب وجود امکانی ۱۶۸
- قلم در مرتبه قبل از لوح محفوظ ۱۶۸

۱۶۸	امکان دستیابی انسان به مرتبه قلم
۱۶۹	علم به قلم، مستلزم علم به دیگر معلومات
۱۷۱	دیدگاه قرغانی درباره عقل اول
۱۷۱	برزخیت دوم، منشأ عقل اول
۱۷۲	امکان دستیابی انسان به عقل اول
۱۷۲	دیدگاه آشتیانی درباره عقل اول
۱۷۲	عقل اول نزد فیلسوفان، اول صادر از حق
۱۷۲	«امر» در قرآن، اولین صادر از حق
۱۷۳	عقل اول شامل تمامی موجودات و محیط بر همه حقایق
۱۷۳	مرکب بودن عقل اول نسبت به وجود حق
۱۷۴	عقل اول جامع جمیع کمالات ممکنات
۱۷۴	تجلی حق تعالی در عقل اول
۱۷۵	لوح محفوظ
۱۷۵	تمثیلی بودن روایات لوح محفوظ
۱۷۶	فرشته بودن لوح
۱۷۶	لوح محفوظ در سمت راست عرش و بر پیشانی اسرافیل
۱۷۷	عظمت لوح محفوظ
۱۷۷	لوح محفوظ واسطه خدا برای خلق و احیا
۱۷۸	خلق لوح محفوظ از قلم اعلی
۱۷۸	لوح محفوظ یکی از مراتب ام الکتاب
۱۷۹	لوح محفوظ، نفس کلی و منشأ همه نفوس و کتاب های آسمانی
۱۷۹	انواع لوح محفوظ
۱۸۰	چگونگی تجلی حقایق از لوح بر قلب

- ۱۸۱..... حقیقت قرآن در لوح محفوظ
- ۱۸۲..... تماس مطهرین با لوح محفوظ
- ۱۸۴..... القائنات لوح محفوظ در خواب
- ۱۸۴..... ملائکه مدبره (والیان دوازده گانه عالم)
- ۱۸۷..... نایبان والیان دوازده گانه، در آسمان های هفت گانه
- ۱۸۷..... قدرت تصرف نایبان در حوادث عالم
- ۱۸۸..... فرشتگان تحت تسخیر والیان
- ۱۹۰..... عرش
- ۱۹۱..... سؤال هایی درباره عرش
- ۱۹۳..... برخی دیدگاه ها درباره عرش
- ۱۹۴..... دیدگاه ابن عربی درباره عرش
- ۱۹۴..... عرش، تجلی اسم رحمان
- ۱۹۴..... دیدگاه خوارزمی درباره عرش
- ۱۹۵..... دیدگاه امام خمینی درباره عرش
- ۱۹۵..... ۱. عرش به معنای حضرت واحدیت
- ۱۹۵..... ۲. عرش به معنای اسم اعظم
- ۱۹۵..... ۳. عرش به معنای ما سوی الله
- ۱۹۶..... ۴. عرش به معنای جسم کل
- ۱۹۶..... ۵. عرش به معنای علم فعلی حق
- ۱۹۶..... دیدگاه فرغانی درباره عرش
- ۱۹۶..... عرش تجلی خدا و در مرتبه قبل از کرسی
- ۱۹۷..... دیدگاه علامه حسن زاده درباره عرش
- ۱۹۷..... شکل گیری عرش از آب حیات

۱۹۸	عظمت عرش
۱۹۹	تمثال تمامی موجودات در عرش
۲۰۰	مکان نبودن عرش
۲۰۰	حاملان عرش
۲۰۰	دیدگاه امام خمینی درباره حاملان عرش
۲۰۱	دیدگاه ابن عربی درباره حاملان عرش در قیامت
۲۰۳	کرسی
۲۰۳	وسعت کرسی
۲۰۴	حاملان کرسی
۲۰۴	کرسی، باب ظاهر غیب و ش، باب باطن غیب
۲۰۵	کرسی در زیر عرش
۲۰۵	کرسی، تفصیل دهنده احکام عرش
۲۰۶	روح
۲۰۶	روح، بزرگتر از جبرئیل علیه السلام و میکائیل علیه السلام
۲۰۷	روح، از قدرت
۲۰۷	روح، همان جبرئیل
۲۰۷	روح، دارای تجلیات بی شمار
۲۰۸	روح، موجودی برتر از فرشتگان
۲۰۸	دیدگاه علامه درباره روح
۲۰۹	فرشته نبودن روح
۲۱۰	معنای روح در قرآن
۲۱۲	گونه های استعمال روح در قرآن
۲۱۲	ذکر روح بدون قید

۲۱۳	مراتب مختلف روح
۲۱۴	جدا بودن صف روح و صف فرشتگان
۲۱۴	نزول فرشتگان همراه با روح
۲۱۴	صف کشیدن روح با فرشتگان
۲۱۵	عدم نفخ روح در فرشتگان
۲۱۶	جبرئیل علیه السلام
۲۱۶	جبرئیل علیه السلام یکی از ارکان لوح محفوظ
۲۱۶	جبرئیل علیه السلام، اسطه الهام و درک معانی
۲۱۷	اوصاف جبرئیل علیه السلام در قرآن
۲۱۷	۱. قرآن گفتار جبرئیل علیه السلام
۲۱۸	۲. رسول بودن جبرئیل علیه السلام
۲۱۸	۳. کریم بودن جبرئیل علیه السلام
۲۱۸	۴. قدرتمند بودن جبرئیل علیه السلام
۲۱۹	۵. مکین بودن جبرئیل علیه السلام
۲۲۰	۶. مطاع بودن جبرئیل علیه السلام
۲۲۱	۷. امین بودن جبرئیل علیه السلام
۲۲۲	جبرئیل علیه السلام و نزول قرآن
۲۲۳	نظر امام خمینی درباره نزول قرآن
۲۲۴	یاران جبرئیل علیه السلام در نزول وحی
۲۲۵	یاران جبرئیل علیه السلام انتقال دهنده کمالات قرآن
۲۲۶	مشاهده جبرئیل علیه السلام
۲۲۹	تمثل جبرئیل علیه السلام
۲۳۱	عینیت نزول قرآن و نزول جبرئیل علیه السلام

۲۳۲	دشمنی با جبرئیل علیه السلام
۲۳۳	جبرئیل علیه السلام و آشکارکردن خبرهای غیبی برای انبیا علیه السلام
۲۳۵	جبرئیل علیه السلام واسطه دمیدن روح
۲۳۸	میکائیل علیه السلام
۲۳۸	میکائیل علیه السلام از ارکان لوح محفوظ
۲۳۹	میکائیل علیه السلام از حاملان عرش
۲۳۹	آفرینش میکائیل علیه السلام، اسرافیل علیه السلام و جبرئیل علیه السلام از یک تسبیح
۲۴۰	میکائیل علیه السلام، فرشته رزق
۲۴۰	میکائیل علیه السلام فرشته رحمت
۲۴۱	مشارکت میکائیل علیه السلام در ملامت و بشارت
۲۴۲	رتبه میکائیل علیه السلام در میان فرشتگان
۲۴۲	نمردن میکائیل علیه السلام در اثر نفخ صور
۲۴۲	میکائیل علیه السلام، دریافت کننده اخبار اسرافیل علیه السلام
۲۴۲	میکائیل علیه السلام در رتبه بعد از جبرئیل علیه السلام
۲۴۳	نظر ابن عربی درباره رتبه میکائیل علیه السلام و دیگر فرشتگان
۲۴۴	دیدگاه قیصری درباره میکائیل علیه السلام
۲۴۴	نقش میکائیل علیه السلام در معراج
۲۴۴	نقش میکائیل علیه السلام در حفاظت از انبیا و اولیا
۲۴۵	نقش میکائیل علیه السلام در شب قدر
۲۴۵	نقش میکائیل علیه السلام در قیامت
۲۴۵	اسرافیل علیه السلام
۲۴۶	دعای امام سجاد علیه السلام بر اسرافیل علیه السلام
۲۴۶	عظمت اسرافیل علیه السلام

- ۲۴۷..... حجاب‌های میان خدای متعال و اسرافیل علیه السلام
- ۲۴۸..... اسرافیل علیه السلام از نظر ابن عربی
- ۲۴۸..... اسرافیل علیه السلام و دمیدن در صور
- ۲۴۹..... معنای نفخه و صور اسرافیل علیه السلام
- ۲۴۹..... مرگ ناشی از نفخه اسرافیل علیه السلام
- ۲۵۰..... دامنه تأثیر نفخه اسرافیل علیه السلام
- ۲۵۱..... نفخه اول اسرافیل علیه السلام و مرگ ارواح برزخی
- ۲۵۲..... استثنا شوگان از نفخه اسرافیلی
- ۲۵۲..... فرمایش امام صادق علیه السلام در ره نفخه اسرافیل علیه السلام
- ۲۵۵..... اسرافیل علیه السلام فرشته اسماکم یا مرائنده
- ۲۵۵..... تفاوت میان قبض عزرائیل علیه السلام و نفخه اسرافیل علیه السلام
- ۲۵۵..... اسرافیل علیه السلام مظهر رکن حیات
- ۲۵۶..... اسرافیل علیه السلام و اعطای کمال به انسان
- ۲۵۷..... اسرافیل علیه السلام فرشته لوح
- ۲۵۸..... اسرافیل علیه السلام، مدبر امر
- ۲۵۹..... اسرافیل علیه السلام، مظهر اسم رحمان
- ۲۵۹..... اسرافیل علیه السلام و همراهی پیامبر در معراج
- ۲۶۰..... ارائه نامه اعمال به اسرافیل علیه السلام
- ۲۶۰..... اسرافیل علیه السلام و دادن بشارت
- ۲۶۰..... اسرافیل علیه السلام و هلاکت اقوام گمراه
- ۲۶۱..... اسرافیل علیه السلام و برداشتن عذاب
- ۲۶۱..... بیدارکردن اصحاب کهف

۲۶۱	عزرائیل علیه السلام
۲۶۱	عزرائیل یکی از ارکان لوح محفوظ
۲۶۲	گزارش عملکرد عزرائیل به پیامبر صلی الله علیه و آله در معراج
۲۶۴	سهل‌طه و کنترل عزرائیل علیه السلام بر دنیا
۲۶۴	بیماری و درد، نامه رسان مرگ
۲۶۵	عزرائیل علیه السلام عامل همه تحولات
۲۶۶	عزرائیل علیه السلام و تکامل ارواح
۲۶۶	نزع نفس انسان از عالم طبیعت از لحظه تولد
۲۶۷	مظاهر عزرائیل علیه السلام در عوالم مختلف
۲۶۹	نزاع دائمی بین عسو و عزرائیل و عشق به نفس
۲۷۰	یاران عزرائیل علیه السلام
۲۷۱	عدم افراط و تفریط عزرائیل و یاران و در قبض روح
۲۷۲	یاران رحمت و عذاب
۲۷۲	نسبت قبض روح به خدا و ملک الموت و یاران ملک الموت
۲۷۳	یاران عزرائیل علیه السلام و قبض روح کفار
۲۷۴	ضربات فرشتگان بر روح کفار یا جسم مادی آنان
۲۷۵	ضربات فرشتگان بر روح کفار یا بر جسم مثالی آنان
۲۷۶	چشیدن عذاب حریق بعد از دریافت ضربات فرشتگان
۲۷۷	عذاب‌های مرگ ناشی از تعلق روح به جسم
۲۷۷	عزرائیل علیه السلام و قبض روح انبیا و اولیا
۲۷۸	مرگ عزرائیل علیه السلام
۲۷۹	رفائیل علیه السلام
۲۷۹	کروبیل علیه السلام

۲۷۹	کوکبائیل، شمشائیل، اسماعیل و دردائیل عليه السلام
۲۸۱	فرشتگان بیت المعمور
۲۸۱	بیت المعمور در آسمان چهارم و در محاذات کعبه
۲۸۲	معمور بودن بیت المعمور
۲۸۲	بیت المعمور، تنزل یافته عرش
۲۸۳	صافات، زاجرات و تالیات
۲۸۳	فرشتگان صافات
۲۸۴	فرشتگان زاجرات
۲۸۴	فرشتگان تالیات
۲۸۴	دیدگاه علامه درباره صافات، زاجرات و تالیات
۲۸۵	مرسلات، عاصفات، ناشرات، فارقات و مشیات
۲۸۶	هازوت و ماروت
۲۸۹	فرشتگان نزول عذاب
۲۹۲	مطلقیان
۲۹۳	دیدگاه ابن عربی درباره فرشتگان دریافت کننده اعمال
۲۹۳	معنای تلقی
۲۹۳	دریافت کننده سمت راست
۲۹۴	دریافت کننده سمت چپ
۲۹۴	برتری فرشته سمت راست بر فرشته سمت چپ
۲۹۴	تعداد فرشتگان نگارنده اعمال
۲۹۵	دیدگاه شیخ صدوق درباره نگارش اعمال
۲۹۵	عدم تعجیل در نگارش سیئات
۲۹۶	فراموش شدن گناهان توبه کنندگان

۲۹۶	رقیب و عتید
۲۹۷	تفاوت رقیب و عتید
۲۹۸	تفاوت رقیب و عتید با متلقیان
۲۹۹	فلسفه نگارش اعمال
۲۹۹	نکیر و منکر
۳۰۰	چهره نکیر و منکر در قبر
۳۰۲	سؤالات نکیر و منکر
۳۰۳	دلالت قرآنی بر سؤال و جواب در قبر
۳۰۴	سؤال و جواب نکیر و منکر از مؤمنین
۳۰۵	سؤال و جواب نکیر و منکر از کفار
۳۰۶	حضور پیامبر ﷺ و امامان هنگام مرگ مؤمن
۳۰۷	ماهیت سؤال و جواب‌های برزخ
۳۰۷	سؤال نکیر و منکر برای تکمیل پرونده اعمال
۳۰۷	سخنان حضرت رسول درباره چگونگی مرگ و سؤال‌های نکیر و منکر
۳۰۷	مرگ مؤمن و سؤال و جواب قبر
۳۱۰	مرگ کافر و سؤال و جواب قبر
۳۱۲	قبر حقیقی
۳۱۳	قبر همان حیات برزخی
۳۱۳	عدم محاسبه کامل در برزخ
۳۱۳	مدت عالم قبر
۳۱۴	عالم قبر مرحله آماده‌سازی برای ورود به قیامت
۳۱۴	سائق و شهید
۳۱۶	رضوان رئیس فرشتگان بهشت

۳۱۷	رضوان و درخت طوبی
۳۱۷	رضوان در کنار سدرۃالمنتهی
۳۱۷	رضوان و بنای بهشت
۳۱۸	مالک، خازن دوزخ
۳۱۹	گفتگوی دوزخیان با مالک
۳۲۰	فرشتگان موکل بر سقر
۳۲۰	هدف از ذکر تعداد فرشتگان عذاب
۳۲۱	اسرار عدد نوزده
۳۲۲	نوزده فرشته یا نوزده باب از فرشتگان
۳۲۳	فرشتگان سقر، بخشی از فرشتگان دوزخ
۳۲۳	زبانیه، فرشته موکل بر آتش
۳۲۴	خشونت و قدرت فرشتگان دوزخ

فصل چهارم: کارهای فرشتگان

۳۲۵	تسبیح فرشتگان
۳۲۶	تسبیح فرشتگان اطراف عرش
۳۲۷	تسبیح فرشتگان حامل عرش
۳۲۸	معنای تسبیح فرشتگان
۳۲۹	تسبیح فرشتگان به واسطه حمد آنان
۳۳۰	تسبیح انسان ناشی از تسبیح فرشتگان
۳۳۰	تکلم فرشتگان
۳۳۱	الفاظ قرآنی برای تکلم
۳۳۲	تکلم به معنای انتقال کمالات

۳۳۳	تکلم فرشتگان و تکلم شیطان
۳۳۴	تکلم فرشتگان از طریق وحی
۳۳۴	انواع وحی
۳۳۵	نوع اول وحی (وَحْیاً)
۳۳۵	نوع دوم وحی (مِنْ وَرَاءِ حِجَابٍ)
۳۳۶	نوع سوم وحی (یُرْسِلَ رَسُولًا فَيُوحِیْ بِأَذْنِهِ)
۳۳۷	نظر امام خمینی درباره حقیقت وحی
۳۴۱	انواع تکلم فرشتگان با اولیا
۳۴۲	تکلم فرشتگان با رسول
۳۴۳	تکلم فرشتگان با معصومان
۳۴۴	تکلم فرشتگان با نبی
۳۴۵	تکلم فرشتگان از طریق الهام
۳۴۶	واسطه بودن فرشتگان در تدبیر امور
۳۴۸	واسطه گری فرشتگان در سوره ذاریات
۳۴۹	فرشتگان و دمیدن روح
۳۵۰	یکسانی ارواح به دلیل یکسانی فرشتگان
۳۵۰	سجده فرشتگان بر همه ارواح
۳۵۱	هنگامه دمیدن روح
۳۵۱	شفاعت فرشتگان
۳۵۲	شفاعت در راستای اصل تکامل
۳۵۳	مشمولان شفاعت
۳۵۴	مشروط بودن شفاعت فرشتگان به اذن و رضای خدای سبحان
۳۵۵	استغفار فرشتگان عرش برای مؤمنان

۳۵۶	استغفار همه موجودات برای مؤمنین
۳۵۷	اسباب حصول غفران
۳۵۷	استغفار فرشتگان برای تمامی مردم
۳۵۹	سلام فرشتگان
۳۶۰	تأثیر سلام فرشتگان
۳۶۰	سلام فرشتگان از آغاز تولد انبیا علیهم السلام
۳۶۱	سلام فرشتگان بر مؤمنان بعد از مرگ
۳۶۲	سلام فرشتگان بهشت بر بهشتیان قبل از ورود به بهشت
۳۶۳	سلام فرشتگان بهشت بر بهشتیان بعد از ورود به بهشت
۳۶۴	سلام از نظر امام صادق علیه السلام
۳۶۵	سیر در اسم سلام، یکی از مراحل سیر
۳۶۵	تجلی سلام فرشتگان در سلام شدن آتش برای ابراهیم علیه السلام
۳۶۶	صلوات فرشتگان بر رسول اکرم صلی الله علیه و آله
۳۶۷	صلوات همه فرشتگان بر پیامبر صلی الله علیه و آله
۳۶۸	دوام صلوات فرشتگان و تأثیر آن بر افزایش کمال پیامبر صلی الله علیه و آله
۳۶۹	صلوات خدا و فرشتگان بر مؤمنان
۳۷۲	فرشتگان و لعنت بر کفار
۳۷۳	درجات لعنت
۳۷۴	لعنت فرشتگان بر کفار قبل از مرگ
۳۷۴	لعنت فرشتگان بر کفار بعد از مرگ
۳۷۵	مشمولان لعنت در قرآن
۳۷۶	فرشتگان و یاری مؤمنان
۳۷۸	ارتباط میان یاری فرشتگان و صبر و تقوا

۳۷۹	چگونگی یاری رسانی فرشتگان
۳۸۰	نزول فرشتگان در دسته‌های پی‌درپی برای یاری مؤمنان
۳۸۱	رمز عدد هزار
۳۸۲	فرشتگان، سربازانی نامرئی
۳۸۲	یاری‌رسانی برای ایجاد عزت
۳۸۳	فرشتگان و نگارش مکرها
۳۸۵	فرشتگان و جلوگیری از استراق سمع شیاطین
۳۸۸	دامنه سیر شیاطین
۳۸۸	قطع رابطه شیاطین با آسمان‌ها
۳۸۹	ربایش کلام فرشتگان توسط برخی شیاطین
۳۹۱	دیدگاه علامه طباطبائی درباره فرشتگان آسمان و راندن شیاطین
۳۹۴	فرشتگان و حفاظت انسان از بلاها
۳۹۵	فرشتگان و ثبت و ضبط اعمال
۳۹۸	هدایتگری فرشتگان
۴۰۰	فرشتگان و رساندن بشارت به اولیا
۴۰۲	فرشتگان و ایجاد آرامش و سکینه
۴۰۳	آیات دلالت‌کننده بر ایجاد سکینه
۴۱۰	فرشتگان و همراهی اولیا
۴۱۰	تمثل فرشتگان
۴۱۱	تمثل فرشتگان برای پیامبر ﷺ
۴۱۱	تمثل فرشتگان برای ابراهیم علیهِ السلام
۴۱۲	تمثل فرشتگان برای مریم علیها السلام
۴۱۳	تکامل ماهیت تمثل فرشتگان

- ۴۱۴ دیدگاه امام خمینی درباره تمثیل فرشتگان بر اولیا.....
- ۴۱۵ تمثیل فرشتگان بعد از مرگ.....
- ۴۱۶ فرشتگان و به معراج بردن اولیا علیهم السلام.....
- ۴۱۷ روایت معراج.....
- ۴۱۹ عروج به آسمان اول.....
- ۴۱۹ عروج به آسمان دوم.....
- ۴۲۰ عروج به آسمان سوم.....
- ۴۲۰ عروج به آسمان چهارم.....
- ۴۲۰ عروج به آسمان های بالاتر.....
- ۴۲۲ عبور از سدرۃالمنتهی.....
- ۴۲۳ مشاهده حقیقت جبرئیل در کنار سدرۃالمنتهی.....
- ۴۲۵ عبور از دریا های نور و ظلمت.....
- ۴۲۶ نزول فرشتگان در شب قدر.....
- ۴۲۷ علت نامگذاری شب قدر.....
- ۴۲۷ نزول فرشتگان بر حضرت رسول صلی الله علیه و آله و ائمه اطهار.....
- ۴۲۸ نزول فرشتگان سدرۃالمنتهی بر مکان هایی مقدس.....
- ۴۲۸ نقل روایت توسط محدث نوری.....
- ۴۳۰ فرشتگان و نزول قرآن در شب قدر.....
- ۴۳۲ فرشتگان و تقدیر حوادث در شب قدر.....
- ۴۳۴ دیدگاه امام خمینی درباره تقدیر حوادث سال در شب قدر.....
- ۴۳۵ تکرار شب قدر و نزول فرشتگان در هر سال.....
- ۴۳۶ علت برتری برخی زمان ها بر زمان دیگر.....
- ۴۳۷ عظمت شب قدر.....

۴۳۸	دیدگاه امام خمینی درباره عظمت شب قدر
۴۴۰	نزول فرشتگان شب قدر همراه با روح
۴۴۰	شب قدر، مقام انسان کامل
۴۴۱	حصول قدر در شب و حصول قیامت در روز
۴۴۲	طلوع فجر، پایان نزول فرشتگان شب قدر
۴۴۳	فرشتگان و امتحان انسان
۴۴۴	فرشتگان و امتحان انبیا و اولیا علیهم السلام
۴۴۶	فرشتگان و هلاکت کفار
۴۴۸	فرشتگان و قبض روح
۴۴۹	معنای توقی
۴۵۰	چگونگی قبض ارواح
۴۵۶	دروغ ظالمان به فرشتگان
۴۵۷	عدم تفریط فرشتگان در قبض ارواح
۴۵۷	چشاندن عذاب به ظالمان هنگام قبض روح
۴۵۹	زدن کفار به هنگام قبض روح
۴۶۰	احساس تنفر گناهکاران به هنگام قبض روح
۴۶۰	فرشتگان و دمیدن در صور
۴۶۴	دمیدن اسرافیل علیه السلام در صور

فصل پنجم: فرشتگان و خلافت انسان

۴۷۲	مطرح کردن مسئله خلافت انسان
۴۷۵	جعل خلیفه، بدون واسطه
۴۷۵	جعل خلیفه، ناشی از اراده ربوبی

۴۷۵		جمل خلیفه، در همه عوالم
۴۷۶		مصادیق خلیفه خداوند
۴۷۶		مراتب خلافت
۴۷۷		ماهیت سخن خدا با فرشتگان
۴۷۸		علم فرشتگان به فساد انسان
۴۸۰		ادعای فرشتگان بر شایستگی خود برای خلافت
۴۸۱		تفاوت تسبیح و تقدیس فرشتگان
۴۸۳		انکاری یا اعتراض بوجهن سؤال فرشتگان
۴۸۷		طرح مسئله خلافت از سوی تمامی یا برخی فرشتگان
۴۸۸		ماهیت اسما
۴۹۰		تعلیم اسما به آدم علیه السلام
۴۹۲		تعلیم اسما به آدم علیه السلام یا همه انسان ها
۴۹۳		تعلیم بی واسطه اسما به آدم علیه السلام
۴۹۳		عرضه اسما بر فرشتگان
۴۹۴		خبردادن به اسما از سوی آدم علیه السلام
۴۹۵		فرشتگان و عدم درک اسما
۴۹۶		عدم علم فرشتگان به غیب آسمان ها و زمین
۴۹۸		کتمان فرشتگان
۴۹۹		اختصاص فرشتگان
۵۰۰		سجده فرشتگان بر آدم
۵۰۱		تکوینی بودن امر به سجده
۵۰۱		ارشادی بودن امر به سجده
۵۰۱		ماهیت سجده فرشتگان

۵۰۲	مراد از آدم مسجود فرشتگان
۵۰۳	دلایل سجده فرشتگان بر انسان
۵۰۳	۱. آدم ساخته دو دست خدا و برتر از فرشتگان
۵۰۴	۲. مظهریت شامله آدم
۵۰۵	ناتوانی فرشتگان در درک اسما
۵۰۵	۳. اعتدال انسانی و شایستگی خلافت الهی
۵۰۶	۴. انسان کامل و حفظ عالم
۵۰۷	۵. اتحاد انسان کامل با نفس رحمانی
۵۰۸	۶. احاطه انسان کامل بر کائنات
۵۰۹	درس‌هایی از گفتگوی خدا و فرشتگان
۵۱۱	کتابنامه
۵۲۳	نمایه
۵۲۳	آیات
۵۴۰	روایات
۵۴۱	اعلام
۵۴۶	اصطلاحات
۵۵۱	کتاب‌ها

سخنی با خواننده

خداوند عوالم بی شماری آفریده و عالم دنیا با همه عظمتش در مقابل آنها بسیار کوچک است. این عوالم از موجودات جبروتی یا ملکوتی تشکیل شده‌اند که بخشی از آنها را فرشته نامیده‌اند. فرشتگان معلم انسان‌ها‌یند و تدبیر امور دنیوی و اخروی آنان را برعهده دارند. با این همه انسان می‌تواند از آنان فراتر رود.

فرشتگان قدرت، علم، زیبایی و نشاط را محض دارند. کمالات فرشتگان مانند باران بر انسان‌ها می‌بارد و هر کس کمالی از ایشان دریافت دارد، به همان اندازه از قدرت، علم، زیبایی و نشاط آنان بهره می‌برد و می‌تواند به واسطه آن کمال به کمالات بالاتر دست یابد؛ از این رو آشنایی با سلسله مراتب فرشتگان مسیر دستیابی انسان به کمالات ملکوتی را نشان می‌دهد؛ چنان‌که انبیا و اولیا با طی این مسیر به آن کمالات دست یافته‌اند. همان‌گونه که علوم طبیعی دریچه آشنایی با آیات خداوند و عظمت اوست، شناخت فرشتگان نیز دریچه‌ای بزرگ‌تر به این آشنایی است؛ دامنه دید انسان را وسعت می‌بخشد، نگاه او را از دنیای کوچک مادی فراتر می‌برد و او را با عوالم برتر آشنا می‌سازد.

نگارندگان کتاب تلاش کرده‌اند خوانندگان را به فضای علمی و معنوی بسیار جذاب و شگرف فرشتگان وارد کنند و مخاطبان را به شناخت اسرار هستی کنج‌کاو سازند. این کتاب، با همت فرهیختگان و اندیشمندان گرامی محمدزمان رستمی و خانم طاهره

آل‌بویه و اشراف عالمانه حضرت حجة الاسلام والمسلمین جناب استاد حسن رضانی خراسانی (زید عزه) به انجام رسیده است.

لازم می‌دانم از همه عزیزانی که مرکز فرهنگ و معارف قرآن را در انجام این پروژه یاری کردند سپاسگزاری نمایم؛ از جمله: مدیر محترم گروه تفسیر موضوعی حجة الاسلام والمسلمین جناب آقای محمدی؛ شورای علمی گروه و فاضل ارجمند سید علی سادات فخر ارزیاب شورای پژوهشی مرکز فرهنگ و معارف قرآن.

محمدصادق یوسفی مقدم

مدیر مرکز فرهنگ و معارف قرآن

www.ketab.ir